

SOSYAL MEDYA KULLANIMI YOLUYLA SİYASAL KATILIM: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

POLITICAL PARTICIPATION THROUGH SOCIAL MEDIA USE: A SYSTEMATIC REVIEW

Mahmut Turan EKTİREN¹

Öz

Bu araştırmada sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılımı inceleyen araştırmaların sistematik derleme yöntemiyle sentezlenerek birleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Web of Science ve Scopus veri tabanları marifeti ile incelemesi yapılan çalışmalara ulaşılmış, veri seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem 2012-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalardan oluşmaktadır. Makaleler aranırken political participation ve social media anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tespit edilen 143 makaleden 72'si ön inceleme sonrasında seçilmiş, daha sonra yapılan detaylı okuma sürecinde ise 41 makalenin doğrudan veya dolaylı olarak incelemenin amacı ile ilgili olduğu belirlenmiş ve bu makaleler çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde görüş birliği olmamakla beraber ana eğilimin sosyal medya kullanımının siyasal katılımı olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal katılım, sosyal medya, çevrim içi, çevrim dışı

Abstract

This research aims to synthesize and combine studies examining political participation through the use of social media through a systematic review method. In this context, studies examined through the Web of Science and Scopus databases, and purposive sampling method was used in the data selection. The sample consists of studies published between 2012 and 2023. During the article search, keywords "political participation" and "social media" were used. Out of the identified 143 articles, 72 were selected after the initial review, and in the subsequent detailed reading process, 41 articles were determined to be directly or indirectly related to the purpose of the review, and these articles were included in the study. When the research results are examined, there is no consensus; however, the main trend suggests that the use of social media positively influences political participation.

Keywords: Political participation, social media, online, offline

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, mahmutektiren@gmail.com, Orcid: 0000-0002-4756-4351

Makale Türü: **Araştırma** Makalesi – Geliş Tarihi: 14.09.2023 – Kabul Tarihi: 18.12.2023

DOI:10.17755/esosder.1360135

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2024;23(90): xxxx

Bu çalışma Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 (CC BY-NC 4.0) kapsamında açık erişimli bir makaledir.

This work is an open access article under [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0).

1. Giriş

1990'ların ortalarından sonra internet çok önemli bir ek siyasi kampanya aracına dönüştü ve bu kapsamda bazı araştırmacılar siyasal kampanyalar için yeni bir çağın başladığını savunmaktadır (Zamora-Medina ve Zurutuza-Muñoz, 2014). Son yıllarda sosyal medya; iletişimden eğitime, ticaretten siyasete kadar günlük hayatın birçok yönünü değiştirerek dünyanın en hızlı yayılan hizmeti haline gelmiştir (da Silva Nogueira ve Papageorgiou, 2020).

Ortaya çıkışından bu yana sosyal medya; kullanıcılarının sanal topluluklara ve ağlara kolayca katılmaları, bilgi ve fikir alışverişinde bulunmaları için bir platform olarak tasarlanmıştır. Sosyal medyanın sunduğu olanaklar arasında bloglar, sosyal ağlar, forumlar ve görsel bir dünya yer alır (Saud vd., 2020). Sosyal medya, siyasi yaşam da dahil olmak üzere toplumun hemen her alanını önemli ölçüde etkilemiştir. Politikacılar, siyasi kampanya mesajlarıyla potansiyel seçmenlere ulaşmak için sosyal medyayı etkili bir araç olarak kullanmaktadırlar (Baker, 2012; Chadwick ve Howard, 2010; Aindrila vd., 2014; Mhlomi ve Osunkunle, 2017). Ancak son dönemlerde sosyal medya aracılığıyla yapılan aktivizm, yerleşik siyasi partiler ve çıkar grupları tarafından yönlendirilmek yerine giderek merkezi olmayan ve yaşam tarzı odaklı hâle gelen vatandaş katılımında dönüştürücü bir değişimi yansıtmaktadır (Skoric vd., 2016). Ayrıca internet, akıllı telefon ve tabletlerin artan kullanımı nedeniyle sıradan insanlar sosyal medya platformlarına erişme ve yüksek düzeyde siyasi katılım gösterme konusunda büyük fırsatlara sahip olmuşturlar (Awad ve Farghaly, 2018).

Özellikle sosyal medyanın her geçen gün artan kullanımı sosyal, siyasal vb. birçok alanda hayatımızı etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Bu bağlamda son dönemlerde sosyal medya, sosyal bilimler literatüründe oldukça geniş araştırma alanlarına dâhil olmaktadır. Siyasal katılım da bu alanlardan biridir. Literatür incelendiğinde sosyal medya kullanımının siyasal katılımı etkileyip etkilemediğine yönelik birçok araştırmanın var olduğu görülmektedir (Gustafsson, 2012; Vesnic-Alujevic, 2012; Towner, 2013; Martin, 2014; Hyun ve Kim, 2015; Kim ve Chen, 2015; Theocharis ve Lowe, 2015; Chan vd., 2016; Skoric vd., 2016; Yang ve DeHart, 2016; Mhlomi ve Osunkunle, 2017; Lissitsa, 2017; Awad ve Farghaly, 2018; Knoll vd., 2018; Zeng, 2018; Zhu vd., 2019; Khan vd., 2019; Allaste ve Saari, 2019; Chen vd., 2019; Yamamoto vd., 2019; Ahmad, vd., 2019; Theocharis vd., 2019; Frimpong vd., 2020; Ohme, 2020; Lee ve Xenos, 2020; Adu ve Badaru, 2020; da Silva Nogueira ve Papageorgiou, 2020; Badaru ve Adu, 2020; Saud vd., 2020; Pandey vd., 2020; Chan vd., 2021; Jennings vd., 2020; Kim ve Ellison, 2021; Wang, 2021; Akinyetun, 2022; Tariq vd., 2022; Theocharis vd., 2023; Cazorla-Martín vd., 2023; Ly, 2023; Waeterloos vd., 2023; Mande vd., 2022; Rahbarqazi & Nourbakhsh, 2023). Tüm bu araştırmalar genel olarak sosyal medya kullanımının siyasal katılıma aracılık edip etmediği, ediyorsa hangi nedenlerden dolayı ettiği, hangi derecede siyasal katılıma aracılık ettiği gibi alanlarda incelemelerde bulunmuştur.

Bu çalışmanın yöntemi, sosyal medya kullanımının siyasal katılım üzerindeki etkilerini sistemli bir şekilde incelemek amacıyla sistematik derleme yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Web of Science ve Scopus veri tabanları üzerinden ulaşılan, 2012-2023 yılları arasında yayımlanan çalışmalar dikkatlice incelenmiş ve amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 41 makale üzerinde detaylı bir analiz gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın kapsamı, sosyal medya kullanımının siyasi katılım üzerindeki etkilerine odaklanan, bu konuda yapılan çalışmaları sistematik bir şekilde derleyerek bir sentez oluşturmayı amaçlayan bir derleme çalışmasıdır. Seçilen makaleler arasındaki metodolojik çeşitlilik ve bulguların incelenmesi, sosyal medya kullanımının siyasi katılımı nasıl etkilediğine dair geniş bir perspektifi sunmaktadır.

Bu çalışmanın neden ele alındığına gelince, sosyal medya kullanımının giderek artan bir öneme sahip olduğu günümüzde, siyasi katılım üzerindeki etkilerini anlamak büyük bir önem taşımaktadır. Sosyal medyanın siyasi süreçlere olan etkisi karmaşık ve çok yönlüdür, bu nedenle literatürdeki farklı perspektifleri bir araya getirerek bu etkileşimi daha iyi anlamak ve genel eğilimleri belirlemek bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, sosyal medya kullanımının siyasi katılım üzerindeki rolü hem akademik hem de pratik anlamda önemli sonuçlar doğurabilecek bir konudur.

2. Teorik Arka Plan

Siyasi katılım; başkalarını siyasi bir karar vermeye ikna etmeyi, bir siyasi kampanya ekibine üye olmayı, siyasi tartışmalara ve tartışmalara katılmayı, parti fonu aramayı, para bağışlamayı, üye olmayı içeren ancak bunlarla sınırlı olmayan çok çeşitli siyasi faaliyetleri içerir (Akinyetun, 2022). Aktif bir bileşen, aktif veya araçsal siyasi katılım yani belirli hedeflere ulaşmak için harekete geçme ile temsil edilir. Bir tür aktif angajman türü olan oylamanın yanı sıra, aynı siyasi angajman alanı altında yer alan birçok başka siyasi eylem biçimi vardır. Örneğin; dilekçe imzalamak, siyasi gruplara katılmak veya siyasi figürler için gösterilere katılmak ve siyasi toplantılara katılmak, yetkililerle temasa geçmek ve sosyal ve toplumsal işlere katılmak gibi (Cohen vd, 2001; Awad ve Farghaly, 2018).

Siyasi katılım dört şekilde ayırt edilebilir (Reichert, 2016): a) seçimlerde oy kullanmak, b) bir seçim kampanyasını desteklemek, c) şiddet içermeyen bir siyasi gösteriye katılmak ve d) siyasi protestolara katılmak (Akinyetun, 2022). Verba ve ark. (1995: 38) katılımı, kamu politikasının oluşturulmasını veya uygulanmasını doğrudan etkileyerek veya bu politikaları yapan kişilerin seçimini etkileyerek dolaylı olarak hükümet eylemlerini etkileme niyeti veya etkisi olan özel vatandaşlar tarafından yapılan herhangi bir faaliyet olarak tanımlamıştır (Theocharis vd., 2023).

Siyaset bilimciler; siyasete kimin, nasıl ve neden katıldığını uzun süredir tartışmaktadırlar. En temel düzeyde siyasi katılım iki tür faaliyeti kapsar: oy verme ve sivil aktivizm. Birincisi oldukça basitken; ikincisi dilekçe imzalamak, siyasi gruplara para vermek, mitinglerde yürümek ve protestolara katılmak dâhil olmak üzere çok çeşitli faaliyetleri kapsar (Chekirova, 2022). Vatandaşların siyasi katılımı, sağlıklı ve işleyen bir demokrasinin temelini oluşturur (Yamamoto vd., 2019).

Geleneksel ve geleneksel olmayan arasındaki ilk ayrımların ötesine geçen siyasi katılım, artık toplumsal ve siyasi meselelerle çok çeşitli bireyselleştirilmiş, yaratıcı, ifade edici ve gündelik katılım biçimleriyle kendini göstermektedir. Günümüzde vatandaş katılımının genişletilmesi için en öne çıkan mekanlardan biri çevrimiçi araçlara dayanmaktadır (Theocharis vd., 2019).

Sosyal medya ve çevrimiçi araçların kullanımının ve yaygınlaşmasının uzun bir geçmişe ait olmadığı, 21. yüzyılda daha ziyade yaygınlık kazandığı bilinen bir gerçektir. Bu kapsamda bu alanda yapılan çalışmaların genellikle bu zaman dilimini kapsadığı görülmektedir.

Bennett ve Segerberg'e (2012) göre dijital iletişim teknolojilerinin yalnızca siyaset için yeni bir dizi araç oluşturmadığını; ayrıca, siyasi kimlik/grup oluşumuna yeni, bağlayıcı bir mantık sağlamıştır. Araştırmacılar kişiselleştirilmiş fikirlerin, kaynakların, görüntülerin ve planların sosyal ağlarda kendi kendine motive edilerek paylaşılmasına dayanan siyasi faaliyetlerin mantığını (kolektif eylem yerine) 'bağlayıcı eylem' terimi ile ifade etmiştir. Onlara göre "Bağlayıcı mantıkta", kamusal eylemde bulunmanın veya bir davaya katkıda bulunmanın bir eylem olduğunu iddia ederler (Allaste ve Saari, 2019).

Sosyal medyanın siyasete katılmak için kullanılması daha köklü değişikliklere işaret edebilir. Web 2.0 teknolojilerinin teknolojik olanakları, katılım ortamını değiştirmiştir ve siyasete katılım için tamamen yeni bir yol sunmuştur (Theocharis, 2015). Var olan medya siteleri ve dijital platformların her geçen gün gelişmesi siyasi olaylara katılımı kolaylaştırmış ve tartışma platformlarında siyasal tartışmaların derinleşmesine olanak sağlamıştır. Bu kapsamda bu platformlar ve dijital kanallar vesilesi ile gençlerin ülkede olup biten siyasi olaylara katılımlarının da önü açılmıştır (Khan vd., 2019).

Sosyal medya yoluyla siyasal katılımı açıklamaya yönelik birçok model kullanılmaktadır. Kimi araştırmacılar (Cho vd., 2009; Shah vd., 2017; Yamamoto vd., 2019) çevrimiçi siyasi katılımı sosyal medya tüketiminin rolünü değerlendirmek için iletişim aracılık modellerinden yararlanmaktadır (Yamamoto vd., 2019). Ayrıca seferberlik modeli tesadüfi maruz kalmanın sosyal medya kullanımı yoluyla siyasi katılımı teşvik ettiğini iddia etmektedir (Lee ve Xenos, 2020). Medya kullanıcılarının ihtiyaçlarını ve arzularını en iyi şekilde karşılayan bir medya kaynağı aradıklarını savunan doyumlar teorisi de siyasal katılım ve sosyal medya ilişkisini inceleyen araştırmalarda rastlanmaktadır. Örneğin Mhlomi ve Osunkunle (2017) tarafından yapılan araştırmada kullanılan doyumlar teorisinde; politikacılar seçmenlere ulaşma görevlerini yerine getirirken, potansiyel seçmenler siyasi bilgi ihtiyaçlarını karşıladıkları için karşılıklı olarak bir doyuma ulaşırlar. da Silva Nogueira ve Papageorgiou (2020) tarafından kullanılan Sosyal Medya Siyasi Katılım Merdiveni teorisi ise sosyal medyanın etkili bir rol kazanabileceği olası üç analitik boyut olan "çevrimiçi siyasi bilgi, çevrimiçi ve çevrimdışı siyasi katılımı" incelemektedir. Bu teorik temele dayalı olarak, siyasi katılım, ilgili toplumun kademeli bir "adım atlama veya aşama yükseltme" yaklaşımı benimsediği bir süreç olarak algılanmaktadır (da Silva Nogueira ve Papageorgiou, 2020).

3. Araştırmanın Yöntemi

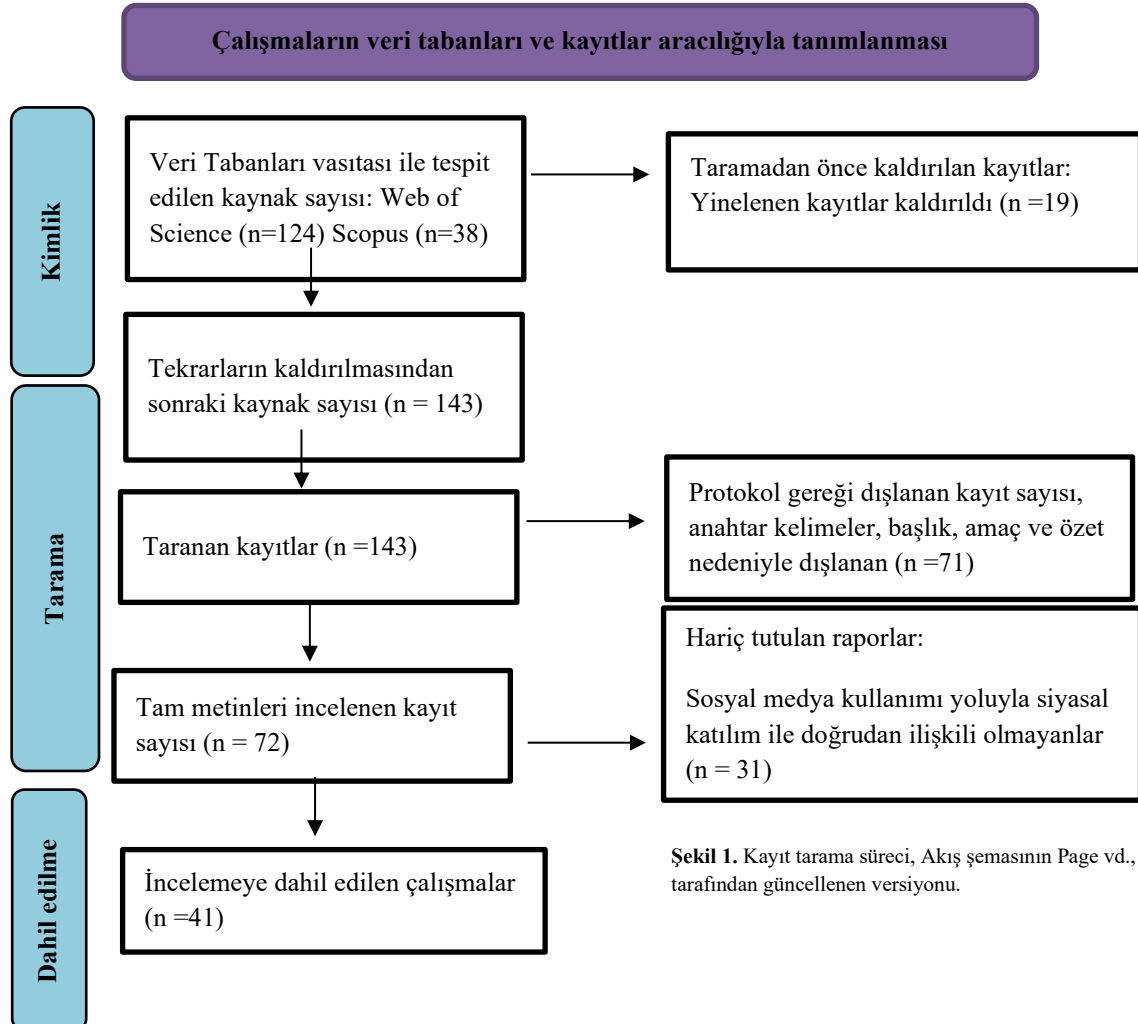
Bu araştırmanın amacı, sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılım davranışına ilişkin sistematik bir literatür taraması geliştirmek ve bu çalışmalarda belirlenen nedenleri sentezleyerek birleştirmektir. Yapılan literatür taraması sonucunda siyasal katılıma yönelik çalışmaların araştırmanın yapıldığı veri tabanlarında 2012 yılı itibari ile yoğunlaştığı tespit edilmiş ve bu bağlamda ilgili çalışma 2012-2023 yılları arasında yapılan araştırmalara odaklanmıştır.

Ayrıca bu araştırmanın sistematik literatür taraması olduğunu belirtmek önemlidir. Sistematik derleme yöntemi son dönemlerde sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Mulrow'a (1995) göre, araştırmacılar; hipotezleri tanımlamak, gerekçelendirmek ve geliştirmek için sistematik incelemeleri kullanırlar. Sistematik incelemeler, bilimsel bulguların tutarlılığını test etmek için çok etkili bir tekniktir. Bu tür çalışmalarda elde edilen sonuçların popülasyonlar, ortamlar ve tedaviler arasında genellenebilir olup olmadığını veya bulguların belirli alt kümeler arasında önemli ölçüde farklılık gösterip göstermediğini belirlenmektedir. Bearman ve Dawson'a (2013) göre, bu yaklaşımın olası yanlış sonuçları şeffaf teknikler kullanılarak en aza indirilebilir.

Bu kapsamda literatür taramasını sistematize etmek amacıyla veri toplama, kodlama, verilerin analizi ve yorumlanmasını içeren dört aşamalı yöntem kullanılmıştır (Durlieu vd, 2007, Gaur ve Kumar, 2017). Ayrıca verilerin raporlanması amacıyla PRISMA rehberi (Page vd., 2021) kullanılmıştır. Öncelikle araştırmanın yapılması istenen konu hakkında detaylı literatür taraması yapılmış, elde edilen çalışmalar dosyalanmış, daha sonra çalışmanın ana amacına uygun makaleler ile sistematik derleme yapılmıştır.

3.1. Verin Toplanması ve Seçilen Verilerin Özellikleri

Bu çalışma için incelenen makalelere Web of Science ve Scopus veri tabanları yardımıyla ulaşılmıştır. İncelenen makalelerin dili İngilizcedir. Örneklem 2012-2023 yılları arasında yayınlanmış çalışmalardan oluşmaktadır. Tam metnin okunması sonucunda tüm kriterleri karşılayan 41 yayın sistematik inceleme çalışmasına dahil edilmiştir (bkz. Şekil 1).

Şekil 1. Kayıt tarama süreci, Akış şemasının Page vd., (2021) tarafından güncellenen versiyonu.

143 makaleden 72'si ön inceleme sonrasında tarandı ve dikkatli bir şekilde okunduktan sonra araştırmacının amacı ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olduğu tespit edilen 41 makale çalışmaya dahil edildi. Çalışmaların yalnızca aşağıdaki kriterlerin tamamını karşılayanlar dahil edilmiştir:

Veri Tabanı: Bu araştırma için analiz edilen makalelere Web of Science ve Scopus veri tabanları üzerinden erişilmiştir.

Konu: Araştırma kapsamına sadece sosyal media kullanımı yoluyla siyasal katılım davranışını inceleyen makalelere yer verilmiştir.

Özet: Araştırma kapsamı belirgin olmayan ve anahtar kelimesi bulunmayan özetler kapsam dışı bırakılmıştır.

Yöntem: Tasarımı ve yöntemi şeffaf olan tüm araştırmalar kapsama dahil edilmiştir. Teorik, ampirik ya da karma araştırmaların ayırımı yapılmamıştır.

Bölge Kıtı: Bölge veya kıta konusunda herhangi bir sınırlamaya gidilmemiş. Seçimlerin yapılabildiği tüm ülkeler sisteme dahil edilmiştir.

Dil ve yayın: Analiz edilen makalelerin dili İngilizcedir. Örneklem 2012-2023 yılları arasında yayınlanmış çalışmalardan oluşmaktadır.

Dergi Kategorisi: Çalışmanın kapsamının genişletilmesi amacıyla kategori sınırlamasına gidilmemiştir.

3.2. Verilerin Kodlanması ve Yayın Özellikleri

Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırmaların incelenmesi amacıyla sistematik derleme yöntemi kullanılmış ve makalelerin seçimi için amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Amaçlı örnekleme, örneklemelerin araştırma amacına göre araştırmacılar tarafından amaçlı olarak sınıflandırılmasıdır (Marshall ve Rossman, 2014, Baltacı, 2018). Ural ve Kılıç'a (2005) göre amaçlı örnekleme yöntemlerini kullanan araştırmacılar kendi değerlendirme ve yargılarından yararlanacakları için evren hakkında fikir sahibi olmalıdırlar. Örneklem dahil edilecek araştırma, araştırmacı tarafından yapılacak araştırmanın niteliğine göre, araştırmacının gözlemlerine, deneyimlerine ve ön bilgilerine dayalı olarak belirlenir.

Bu durumda, makaleler seçilirken aşağıdaki kriterler dikkate alınmıştır:

- Nicel, nitel veya karma yöntemlerin kullanıldığı araştırmaları seçmeye özen gösterilmiş,
- İngilizce makale seçimine dikkat edilmiş,
- 2012-2023 yılları arasında yayınlanan çalışmalarla sınırlandırılmış,
- Multidisipliner anlayış desteklenmiştir.

Makalelerde en çok yer alan anahtar kelimeler Tablo 1'de, yayın özellikleri ise Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 1. İncelenen araştırmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler

Yayın özellikleri	Sayı	Yüzde
Anahtar Kelimeler		
Political participation,	37/41	90,24
Social media, media,	38/41	92,68
Social networks,	8/41	19,51
Activism, protest, mass movement, political mobilization,	6/41	14,63

İncelenen araştırmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler Tablo 1’de görülmektedir. Veriler incelendiğinde en çok sırasıyla social media, media (%=92,68), political participation (%=90,24), social networks (%=19,51) ve activism, protest, mass movement, political mobilization (%=14,63) anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Tablo 2. Yayınların özelliklerine göre dağılımı

Yayın özellikleri	Sayı	Yüzde
Yayın kategorisi		
Siyaset Bilimi	14	34,14
Sosyoloji/Psikoloji/Sosyal Bilimler	4	9,75
İletişim	6	14,63
Medya	10	24,39
Diğer (Eğitim, pazarlama, bölgeler, hakla ilişkiler...)	7	17,07
Araştırmanın Yapıldığı Kıta		
Avrupa	8	19,51
Asya	15	36,58
Afrika	6	14,63
Amerika	6	14,63
Diğer (belirtmeyen, uluslararası, birden çok kıta)	6	14,63
Yayınlandığı indeks		
Emerging Sources Citation Index (ESCI)	10	24,39
Social Sciences Citation Index (SSCI)	31	75,60

Tablo 2, incelenen yayınların özelliklerine göre genel dağılımını göstermektedir. Yayın kategorilerine bakıldığında %34,14 Siyaset Bilimi, %9,75 Sosyoloji/Psikoloji/Sosyal Bilimler, %14,63 İletişim, %24,39 Medya ve %17,07 Diğer Yayınlar alanlarında çalışmalar yapılmıştır.

Çalışmaların %19,51’i Avrupa örneklerini, %36,58’i Asya örneklerini, %14,63’ü Afrika örneklerini ve %14,63’ü Amerika örneklerini içermektedir.

Son olarak makalelerin yayınlandığı dergilerin indekslerine bakıldığında ESCI indeksi %24,39, SSCI indeksi ise %75,60’dır.

Son olarak veri toplama araçlarına bakılmış ve hangi yöntemle araştırmaların test edildiği incelenmiştir. İncelenen makalelere ait araştırma türleri, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3. Yayınların yöntemi, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri

Kaynak	Yöntem	Veri Toplama Araçları/ Veri Analiz Yöntemi
Gustafsson (2012).	Nitel	Görüşme formu, odak grup görüşmeleri
Vesnic-Alujevic (2012).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Towner (2013).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Martin (2014).	Nitel	Eleştirel inceleme
Hyun ve Kim (2015).	Nicel	Panel verileri, korelasyon matrisi
Kim ve Chen (2015).	Nicel	Pew Internet & American Life Project anketi, yapılsa eşitlik modeli
Theocharis ve Lowe (2015).	Nicel	Anket, korelasyon ve regresyon analizi
Chan vd. (2016).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Skoric vd. (2016).	Nicel	Araştırmalar, meta analiz
Yang ve DeHart (2016).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Mhlomi ve Osunkunle (2017).	Nicel	Anket, betimsel analiz
Lissitsa (2017).	Nicel	Anket, korelasyon analizi
Awad ve Farghaly (2018).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Knoll vd. (2018).	Nitel	Hedef sistemleri teorisi
Zeng (2018).	Nicel	Çin genel sosyal araştırma verileri, regresyon analizi
Zhu vd. (2019).	Nicel	Panel verileri, korelasyon analizi
Khan vd. (2019).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Allaste ve Saari (2019).	Karma	Anket, yarı yapılandırılmış görüşme formu, nitel ve nicel bağlamaştırma analizi
Chen vd. (2019).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Yamamoto vd. (2019).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Ahmad, vd. (2019).	Nicel	Anket, korelasyon analizi
Theocharis vd. (2019).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Frimpong vd. (2020).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Ohme (2020).	Nicel	Panel verileri, regresyon analizi
Lee ve Xenos (2020).	Nicel	Panel verileri, korelasyon analizi
da Silva Nogueira ve Papageorgiou (2020).	Nicel	Anket, betimsel istatistik
Badaru ve Adu (2020).	Nicel	Anket, korelasyon analizi
Saud vd. (2020).	Nicel	Anket, betimsel istatistik
Pandey vd. (2020).	Nicel	Twitter iletileri, sınıflandırma algoritmaları
Chan vd. (2021).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Jennings vd. (2020)	Nicel	Anket, deneysel araştırma, regresyon analizi
Kim ve Ellison (2021).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Wang (2021).	Nicel	Pew Araştırma Merkezi anket verileri, regresyon analizi
Akinyetun (2022).	Nicel	Web anketi, korelasyon analizi
Tariq vd. (2022).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Theocharis vd. (2023).	Nicel	Anket, EFA, DFA
Mande vd. (2022).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Cazorla-Martín vd. (2023).	Nitel	İletiler, çoklu yazışma analizi
Ly (2023).	Nicel	Veri seti, regresyon analizi
Waeterloos vd. (2023).	Nicel	Anket, regresyon analizi
Rahbarqazi & Nourbakhsh (2023).	Nicel	Dünya Değerler Araştırması'nın (WVS) 7. dalga verileri, korelasyon analizi

Tablo 3'te yayımların yöntemi, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri görülmektedir. Tablo incelendiğinde görüldüğü üzere çalışmaların %87,80'i nicel, %9,75'i nitel ve %2,43'ünün ise karma araştırmalardan oluştuğu görülmektedir. Araştırmaların %72,22'sinde anket kullanılmış, diğerlerinde ise genellikle veri setleri, panel verileri kullanılmıştır. Araştırmalarda ilişkinin belirlenmesi ve yönünün açıklanması amacıyla genellikle korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

3.3.Verilerin Analizi, Yorumlanması ve Birleştirilmesi

Sosyal medya kullanımı yoluyla siyasal katılımın analiz edilerek yorumlanması ve sentezlenerek birleştirilmesi amacıyla araştırma kapsamına alınan çalışmaların sonuçlarına odaklanılmıştır. Ayrıca araştırma bulguları Tablo 2 ve Tablo 3'te yer alan veriler ile desteklenerek incelenmiş ve yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları görülmektedir. Genel olarak Tablo 4, 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 5f, 5g ve 5h'de incelenen araştırmalara ait sonuç veya elde edilen sonuca yönelik yorumlar bu araştırmanın bulguları olarak ele alınmıştır.

Tablo 4. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları istatistiği

Sonuç	N	Yüzde
Sosyal medya kullanımı siyasal katılımı arttırmaktadır	33	80,48
Sosyal medya kullanımı siyasal katılımı dolaylı olarak	4	9,76
Sosyal medya kullanımı siyasal katılımı arttırmamaktadır	4	9,76

Tablo 4'te sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçlarına dair yüzde ve frekans değerleri görülmektedir. Veriler incelendiğinde araştırmaların çok büyük kısmının (%80,48) sosyal medyanın siyasal katılımı artırıcı özelliğe sahip olduğuna yönelik görüşü desteklemektedir.

Tablo 5a. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Gustafsson (2012).	Tartışmalar, uygulamalar ve tutumlar farklılık gösterse de sosyal ağ sitelerini tek başına kullanmanın daha önce aktif olmayan katılımcıları siyasi katılıma yönlendirmediğini göstermiştir. İlgili kuruluşlara üye olan katılımcılar, sosyal ağ sitelerini katılım için değerli araçlar olarak görürken katılmayanlar arkadaşlarıyla siyasi görüşlerini paylaşmaktan kaçınmakta olduğu ifade edilmiştir.
Vesnic-Alujevic (2012).	Sonuçlar, önemli olduğunu düşündüğümüz "çevrim içi" ve "çevrim dışı" siyasi katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Bu, yanıtlayanların Facebook profil sayfaları aracılığıyla (siyasi bilgi göndermek veya iletmek veya tartışmaya katılmak gibi) çevrim içi siyasi katılıma ne kadar çok dâhil olursa siyasete "çevrim dışı" olarak o kadar fazla katıldıkları anlamına gelmiştir.

Towner (2013).	Üç dalgalı bir panel anketi, eylül ayında geleneksel medyaya gösterilen ilginin çevrim dışı ve çevrim içi siyasi katılımı artırmadığını göstermiş; bunun yerine özellikle cumhurbaşkanı adayı web siteleri, Facebook, Twitter ve bloglar gibi çevrim içi kaynaklara dikkat çekilerek katılım artırılmıştır.
Martin (2014).	Mobil medya, siyasi katılımındaki temel değişikliklere katkıda bulunma potansiyeline sahiptir ancak araştırmacılar, mevcut siyasi davranışların mobil medya kullanımıyla nasıl daha ustaca ayarlanıp şekillendirildiğini de dikkate alması gerektiği vurgulanmıştır.
Hyun ve Kim (2015).	Sosyal medya kullanıcılarının anket verilerinin analizi, sosyal medya aracılığıyla yapılan siyasi konuşmaların siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Haber faaliyetlerinin siyasi katılım üzerindeki etkisi, insanların sosyal medyada siyaset hakkında konuşma sıklığı arttıkça artmıştır.

Tablo 5a'da görüleceği üzere: Gustafsson (2012) tarafından yapılan incelemede, sosyal ağ sitelerini tek başına kullanmanın daha önce aktif olmayan katılımcıları siyasi katılımı yönlendirmediğini; Vesnic-Alujevic (2012) önemli olduğunu düşündüğümüz çevrim içi ve çevrim dışı siyasi katılım arasında pozitif bir ilişki olduğunu, Towner (2013) geleneksel medyaya gösterilen ilginin çevrim dışı ve çevrim içi siyasi katılımı artırmadığını; bunun yerine, özellikle cumhurbaşkanı adayı web siteleri, Facebook, Twitter ve bloglar gibi çevrim içi kaynaklara dikkat çekilerek katılımı artırdığını; Martin (2014) mobil medya, siyasi katılımındaki temel değişikliklere katkıda bulunma potansiyeline sahip olduğunu; Hyun ve Kim (2015) sosyal medya kullanıcılarının anket verilerinin analizi, sosyal medya aracılığıyla yapılan siyasi konuşmaların siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5b. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılımı yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Kim ve Chen (2015).	Sonuçlar, hem blog hem de SNS (Simple Notification Service) kullanımının çevrim içi siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir. En ilginç, benzer düşüncelere sahip bakış açılarına maruz kalma, bireylerin blog kullanımı ile çevrim içi siyasi katılım arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir.
Theocharis ve Lowe (2015).	Bir Facebook hesabına sahip olmanın çevrim dışı ve çevrim içi siyasi ve sivil katılım biçimlerine ilişkin raporlar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurduğu bulunmuştur.
Chan vd. (2016).	Medya kullanımı ile siyasi katılım arasındaki ilişkiyi açıklayan iletişim ve bilişsel arabuluculuk modellerinden türetilen O-S-R-O-R (Yönelimler-Uyaran-Akıl Yürütme-Yönelimler-Tepki) modeliyle uyumlu olarak her üç örnek de mobil/sosyal medya kullanımı ile siyasi katılım arasındaki dolaylı ilişkileri göstermiştir.
Skoric vd. (2016).	Bulgular, sosyal medyanın ifade edici kullanımının önemini yineleyerek katılımı orta derecede güçlü ilişkisini göstermiştir. Bulgular ayrıca bilgisel ve ilişkisel kullanımlarla zayıf pozitif ilişkiler göstermiştir. Bu ilişkilerde siyasi sistemlerin rolü incelenmiş ve en güçlü ilişkilerin demokratik devletlerde olduğu, ardından hibrit ve otoriter sistemlerin geldiği sonucuna varılmıştır.
Yang ve DeHart (2016).	Yapısal eşitlik modellemesi ve hiyerarşik çoklu regresyon sonuçları, çevrim içi sosyal sermayenin siyasi öz yeterliliğin ve Facebook grup katılımının çevrim içi siyasi katılımı pozitif yordayıcıları olduğunu, sosyal güvenin ise çevrim içi siyasi katılımı doğrudan etkilemediğini göstermiştir.

Tablo 5b’de görüleceği üzere: Kim ve Chen (2015) hem blog hem de SNS kullanımının çevrim içi siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu; Theocharis ve Lowe (2015) bir Facebook hesabına sahip olmanın çevrim dışı ve çevrim içi siyasi ve sivil katılım biçimlerine ilişkin raporlar üzerinde olumsuz sonuçlar doğurduğunu; Chan vd. (2016) medya kullanımı ile siyasi katılım arasındaki ilişkiyi açıklayan iletişim ve bilişsel arabuluculuk modellerinden türetilen O-S-R-O-R (Yönelimler-Uyaran-Akıl Yürütme-Yönelimler-Tepki) modeliyle uyumlu olarak her üç örnek de mobil/sosyal medya kullanımı ile siyasi katılım arasındaki dolaylı ilişki gösterdiğini; Skoric vd. (2016) sosyal medyanın ifade edici kullanımının önemini yineleyerek katılımı orta derecede güçlü ilişki gösterdiğini; Yang ve DeHart (2016) yapısal eşitlik modellemesi ve hiyerarşik çoklu regresyon sonuçları, çevrim içi sosyal sermayenin siyasi öz yeterliliğin ve Facebook grup katılımının çevrim içi siyasi katılımın pozitif yordayıcıları olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5c. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasi katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Mhlomi ve Osunkunle (2017).	Özellikle gençlere ulaşmak için sosyal medyayı bir siyasi kampanya veya siyasi iletişim stratejisine dâhil etmek çok önemli bir unsur olduğu ifade edilmiştir. Katılımcılar, deneyimlerine göre sosyal medyanın seçmenlerin politika yapımcılarla ilişki kurmasına, kendi gelişimlerine dahil olmasına ve kampanya döneminde aynı kanallar aracılığıyla görüş ve düşüncelerini iletmesine olanak sağladığını belirtmiştir. Ankete katılanların çoğu, sosyal medyayı gençleri politik olarak meşgul etmenin en iyi yolu olarak gördüklerini belirtmiştir. Ankete katılanların çoğu, sosyal medyanın siyasi faaliyetleri engellemekten ziyade kolaylaştırmaya katkıda bulunduğu görüşündedir.
Lissitsa (2017).	Siyasi angajmanın sosyalleştirme perspektifiyle uyumlu olarak bulgular, çevrim içi siyasi katılımın Araplardan sosyal mesafeler üzerindeki etkisine, sosyal medyada Yahudiler ve Araplar arasındaki etkileşimlerin aracılık ettiğini göstermektedir.
Awad ve Farghaly (2018).	Mevcut çalışmanın bulguları, ölçeği olumsuz yanıtlayan sosyal medya ile çevrim içi katılım ve sosyal medya kullanımı ile çevrim dışı katılım arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Ayrıca katılımcıların sosyal medya kullanım oranı ile siyasi ifade düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
Knoll vd. (2018).	Sosyal medya kullanımı ile siyasi katılım arasında doğrudan bir bağlantı önermek yerine, bir dizi adımın atılması gerektiği savunulmuştur. Öncelikle sosyal medya kullanıcılarının siyasi içeriklere maruz kalması gerektiği ifade edilmiştir. Bu maruz kalma, motivasyonlarına bağlı olarak kasıtlı veya tesadüfen olabilir. Kullanıcıların siyasi içeriği alakalı olarak değerlendirdiği göz önüne alındığında kapsamlı işleme başlar. Ulaşılabilir bir istek geliştirilirse yalnızca içeriği işledikten sonra siyasi katılım ile ilgileneceklerdir. Ancak bu yine de siyasi katılım için yeterli değildir. Siyasi katılımı çağrıştırmak için bir hedefin baskın hedef olması veya en azından daha baskın hedeflerle tutarlı olması gerektiği vurgulanmıştır.

Zeng (2018).	Sonuçlar, medya kullanımının kent sakinlerinin siyasi katılımı üzerindeki etkisinin medya kullanım zamanından ziyade haberlere maruz kalmaya bağlı olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmanın teorik katkısı, medya kullanımında haberlere maruz kalmanın sosyal sermaye değişkeni ve diğer faktörler kontrol edildikten sonra bile kent sakinlerinin siyasi katılımı için hâlâ önemli bir pozitif yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.
--------------	--

Tablo 5c’de görüleceği üzere: Mhlomi ve Osunkunle (2017) deneyimlerine göre; sosyal medyanın seçmenlerin politika yapıcılarla ilişki kurmasına, kendi gelişimlerine dahil olmasına ve kampanya döneminde aynı kanallar aracılığıyla görüş ve düşüncelerini iletmesine olanak sağladığını, sosyal medyayı gençleri politik olarak meşgul etmenin en iyi yolu olarak gördüklerini, sosyal medyanın siyasi faaliyetleri engellemekten ziyade kolaylaştırmaya katkıda bulunduğunu; Lissitsa (2017) sosyal medyanın Yahudiler ve Araplar arasındaki etkileşimlere aracılık ettiğine; Awad ve Farghaly (2018) sosyal medya ile çevrim içi katılım ve sosyal medya kullanımı ile çevrim dışı katılım arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ayrıca katılımcıların sosyal medya kullanım oranı ile siyasi ifade düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını; Knoll vd. (2018) sosyal medya kullanımı ile siyasal katılım arasında doğrudan bir bağlantı önermek yerine bir dizi adımın atılması gerektiği, öncelikle sosyal medya kullanıcılarının siyasi içeriklere maruz kalması gerektiğini; Zeng (2018) medya kullanımının kent sakinlerinin siyasi katılımı üzerindeki etkisinin medya kullanım zamanından ziyade haberlere maruz kalmaya bağlı olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5d. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Zhu vd. (2019).	Sonuçlar, yaratıcı sosyal medya kullanımının dolaylı olarak siyasi katılımı pozitif olarak yordadığını göstermiştir.
Khan vd. (2019).	Pakistan bağlamında; siyasi ilgi, politika memnuniyeti ve siyasi bilgi pozitif olarak anlamlı bir sonuç gösterirken çevrim içi nezaketsizlik negatif olarak anlamlı bir sonuç gösteriyor. Malezya bağlamında; çevrim içi siyasi içeriklerin mevcudiyeti, siyasi ilgi, politika memnuniyeti ve siyasi bilgi, çevrim içi siyasi katılım üzerinde olumlu yönde önemli bir etki göstermektedir. Bu araştırmanın Pakistan’da ve Malezya’da sosyal medya aracılığıyla siyasi katılım hakkında bir anlayış geliştirmede teorik olduğu kadar pratik katkısı da vardır.
Allaste ve Saari (2019).	Görünürde katılımdan uzaklaşma olsa bile, gençlerin belirli bir bakış açısını paylaşmak, 'beğenmek' veya dilekçe imzalamak gibi farklı çevrim içi araçlarla 'taraf tuttuğuna ve pozisyon seçtiğine' dair işaretlerin gözlemlenebileceği savunulmuştur. Gençler, etkileşimleri yoluyla küçük değişiklikler yapmaya çalışırlar ancak özellikle Estonya’da, ya yakındaki parkı kurtarmak için bir inşaat planına karşı imza atarak ya da bir protesto mektubuna katılarak, kendilerini kişisel olarak hareket ederken görürler ve bu bireysel bir karar olarak algılanır.
Chen vd. (2019).	Spesifik olarak, (1) sosyal medyanın bilgi odaklı kullanımının siyasi katılım üzerindeki etkisinin kullanıcının çevrim içi siyasi yeterliliğine pozitif olarak aracılık ettiğini ve (2) bu aracılık etkisinin yalnızca çevrim içi siyasi katılım durumunda anlamlı olduğu savunulmuştur.

Yamamoto vd. (2019).	Bulgular, sosyal medya üretiminin çevrim içi iletişim faaliyetleri yoluyla siyasi katılıma nasıl katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Veriler, sosyal medya önermesinin çevrim içi siyasi bilgi arama yoluyla dolaylı olarak çevrim içi siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Veriler aynı zamanda, çevrim içi siyasi bilgi arama ve dizilerdeki çevrim içi siyasi tartışma heterojenliği yoluyla sosyal medya önermesi ve çevrim içi siyasi katılımın dolaylı bir bağlantısını da ortaya çıkarmaktadır.
----------------------	---

Tablo 5d'de görüleceği üzere: Zhu vd. (2019) yaratıcı sosyal medya kullanımının dolaylı olarak siyasi katılımı pozitif olarak yordadığını; Khan vd. (2019) Pakistan bağlamında siyasi ilgi, politika memnuniyeti ve siyasi bilgi pozitif olarak anlamlı bir sonuç gösterirken çevrim içi nezaketsizlik negatif olarak anlamlı bir sonuç gösterdiğini; Malezya bağlamında çevrim içi siyasi içeriklerin mevcudiyeti, siyasi ilgi, politika memnuniyeti ve siyasi bilgi, çevrim içi siyasi katılım üzerinde olumlu yönde önemli bir etki gösterdiğini; Allaste ve Saari (2019) görünürde katılımdan uzaklaşma olsa bile gençlerin belirli bir bakış açısını paylaşmak ve 'beğenmek' veya dilekçe imzalamak gibi farklı çevrim içi araçlarla 'taraf tuttuğuna ve pozisyon seçtiğine' dair işaretlerin gözlemlenebileceğini; Chen vd. (2019) spesifik olarak (1) sosyal medyanın bilgi odaklı kullanımının siyasi katılım üzerindeki etkisinin, kullanıcının çevrim içi siyasi yeterliliği aracılığıyla pozitif olarak aracılık ettiğini ve (2) bu aracılık etkisinin yalnızca çevrim içi siyasi katılım durumunda anlamlı olduğunu; Yamamoto vd. (2019) sosyal medya önermesinin çevrim içi siyasi bilgi arama yoluyla dolaylı olarak çevrim içi siyasi katılımı olumlu bir şekilde ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5e. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Ahmad, vd. (2019).	Çalışmanın bulguları, çevrim içi siyasi faaliyetlerin siyasi farkındalık ve çevrim dışı siyasi katılımı güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir. Pakistan'ın kırsal bölgelerinde genç nesillerin çevrim içi ve çevrim dışı siyasi olaylara katılmak için sosyal medyada çok aktif oldukları tespit edilmiştir.
Theocharis vd. (2019).	Sonuçlar, dijital bağlantılı katılımın günümüz aktivistlerinin repertuarının temel bir parçası olduğunu ve daha genç, eleştirel vatandaşlar için çekici olan farklı bir siyasi katılım modülü olduğunu göstermiştir.
Frimpong vd. (2020).	Çevrimiçi siyasi katılım ve siyasi etki, oy verme kalıpları üzerinde bir etkiye sahiptir. Sosyal medya siyasi aktivistleriyle bağlantılar ve çevrimiçi siyasi katılım arasındaki ilişki bulunmuştur.
Ohme (2020).	Danimarka vatandaşları arasında yapılan panel araştırması, sık sosyal medya kullanımının mevcut tutumları pekiştirdiğini ve siyasi katılımı harekete geçirdiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, zamanla göçe karşı tutumlarında daha aşırı hale gelen vatandaşların bu belirli konuda siyasi olarak aktif olma olasılıklarının daha düşük olduğu görülmüştür.
Lee ve Xenos (2020).	Bulgular, önceki çalışmaların çoğunun önerdiğinden daha karmaşık bir ilişki ortaya koymaktadır. Sosyal medya aracılığıyla tesadüfi haberlere maruz kalma ile siyasi katılım arasındaki ilişki, siyasi amaçlar için sosyal medya kullanımı yoluyla birbirini dolaylı olarak etkileyen karşılıklı bir ilişki gibi görülmektedir.

Tablo 5e’de görüleceği üzere: Ahmad, vd. (2019) çevrim içi siyasi faaliyetlerin siyasi farkındalık ve çevrim dışı siyasi katılımı güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu, Pakistan’ın kırsal bölgelerinde genç nesiller çevrim içi ve çevrim dışı siyasi olaylara katılmak için sosyal medyada çok aktif olduklarını; Theocharis vd. (2019) dijital bağlantılı katılımın günümüz aktivistlerinin repertuarının temel bir parçası olduğunu ve daha genç, eleştirel vatandaşlar için çekici olan farklı bir siyasi katılım modülü olduğunu; Frimpong vd. (2020) çevrimiçi siyasi katılım ve siyasi etki, oy verme kalıpları üzerinde bir etkiye sahiptir. Sosyal medya siyasi aktivistleriyle bağlantılar ve çevrimiçi siyasi katılım arasındaki ilişki olduğunu; Ohme (2020) Danimarka vatandaşları arasında yapılan panel araştırması, sık sosyal medya kullanımının mevcut tutumları pekiştirdiğini ve siyasi katılımı harekete geçirdiğini; Lee ve Xenos (2020) sosyal medya aracılığıyla tesadüfi haberlere maruz kalma ile siyasi katılım arasındaki ilişki, siyasi amaçlar için sosyal medya kullanımı yoluyla birbirini dolaylı olarak etkileyen karşılıklı bir ilişki gibi görüldüğünü ifade etmişlerdir.

Tablo 5f. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
da Silva Nogueira ve Papageorgiou (2020).	İran genelinde üç farklı şehirde gerçekleştirilen temsili bir örneklem ile bir sokak anketinden elde edilen birincil verileri kullanarak çevrim içi siyasi bilgi ve katılımı sosyal medya kullanımının nispeten olumlu bir etkisi olduğu bulunmuştur.
Badaru ve Adu (2020).	Sonuç olarak, öğrencilerin kitle iletişim araçlarını kullanmaları ile siyasete katılımları arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Medyanın özellikle de sosyal medyanın potansiyel avantajı; üniversite öğrencilerinin Güney Afrika’daki siyasi bilgilerini, ilgilerini ve katılımlarını artırmak için üniversite yetkilileri, siyasi örgütler ve diğer ilgili hükümet kurumları tarafından kullanılması önerilmiştir.
Saud vd. (2020).	Çalışma, insanların sosyal medya platformlarında siyasi görüşlerini açıkça paylaştığını ve siyasi bilgileri paylaşma ve öğrenme açısından ifade oranlarının arttığını öne sürmüştür. Ankete katılanların çoğunluğu Facebook, Twitter ve Instagram’ı siyasi amaçlarla kullanmaktadır. Sosyal medyanın yaratılması, bireylerin siyasi muhakeme için özgürce katılması söz konusu olduğunda yenilikçi bir ilerleme sağlamıştır. Sosyal medya halkın siyasete katılmasına olanak sağlarken elektronik medya da bir neslin siyasi talk showlardan siyaset bilgisi edinmesini kolaylaştırmaktadır.
Pandey vd. (2020).	Bulgular, Aktivizmin Twitter’da insanlar tarafından üstlenilen en belirgin siyasi katılım biçimi olduğunu ortaya koymaktadır. Üstlenilen diğer faaliyetler arasında Resmi Siyasi katılım ve Tüketici katılımı bulunmaktadır. Analiz aynı zamanda katılımcı kimliğinin kuramsal çerçeveden beklendiği gibi sınıflandırıcı bir rol oynamadığını da ortaya koymaktadır. Bir platform olarak sosyal medyanın çevrim dışı olarak mümkün olmayan yeni katılım biçimlerini kolaylaştırdığı bulunmuştur.
Chan vd. (2021).	Tayvan, Hong Kong ve Çin’deki genç yetişkinler arasında olasılık anketleri yapılmış; Tayvan ve Hong Kong örnekleri için siyasi bilgi arayışı ilişkiye olumlu aracılık etmiş ancak sosyal çatışmadan kaçınma arzusu da ilişkiyi zayıflatmıştır. Çin örneğinde ise bu ilişkiler anlamlı bulunamamıştır.

Tablo 5f’de görüleceği üzere: da Silva Nogueira ve Papageorgiou (2020) İran genelinde üç farklı şehirde gerçekleştirilen temsili bir örneklem ile bir sokak anketinden elde edilen birincil verileri kullanarak çevrim içi siyasi bilgi ve katılımı sosyal medya kullanımının nispeten olumlu bir etkisi olduğunu; Badaru ve Adu (2020) öğrencilerin kitle iletişim araçlarını kullanmaları ile siyasete katılımları arasında güçlü ve pozitif bir ilişki olduğunu; Saud vd. (2020) insanların sosyal medya platformlarında siyasi görüşlerini açıkça paylaştığını ve siyasi bilgileri paylaşma ve öğrenme açısından ifade oranlarının arttığını, ankete katılanların çoğunluğu Facebook, Twitter ve Instagram’ı siyasi amaçlarla kullandığını, sosyal medyanın yaratılması, bireylerin siyasi muhakeme için özgürce katılması söz konusu olduğunda yenilikçi bir ilerleme sağladığını; Pandey vd. (2020) aktivizmin Twitter’da insanlar tarafından üstlenilen en belirgin siyasi katılım biçimi olduğunu, sosyal medyanın, çevrim dışı olarak mümkün olmayan yeni katılım biçimlerini kolaylaştırdığını; Chan vd. (2021) Tayvan ve Hong Kong örnekleri için siyasi bilgi arayışı ilişkiye olumlu aracılık ettiğini ancak sosyal çatışmadan kaçınma arzusunun ilişkiyi zayıflattığını, Çin örneğinde ise bu ilişkilerin anlamlı bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 5g. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılıma yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Jennings vd. (2020)	Sonuçlar, sosyal medyanın olumlu bir demokratik etki potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuştur. Sosyal medyada video paylaşımı, eylem halindeki demokrasidir. Yani, siyasi sisteme müzakere ve katılımı teşvik etme potansiyeline sahiptir. Bu deneyin sonuçları; kişinin bilgi miktarına değil, bilgisine güven duyduğunu ortaya koymuştur.
Kim ve Ellison (2021).	Sonuçlar, bireylerin sosyal medyadaki siyasi faaliyetlerinin sosyal medya alanının ötesindeki katılıma taşınması için ilgili vatandaşlık normlarının geliştirilmesi ihtiyacını vurgulamaktadır. İlk olarak; siyasi gözlem ile sosyal medyadaki faaliyetler arasındaki pozitif bağlantı, siyasi olarak homojen ağlara sahip insanlar için daha güçlüdür. Bu da onların sosyal medyada daha fazla harekete geçecekleri anlamına gelir. İkincisi, sonuçlar özellikle siyasete kayıtsız olma eğiliminde olan ancak sosyal medyayı yaşlı yetişkinlerden daha yoğun kullanan gençler için yararlı görülebilmektedir.
Wang (2021).	Pew Araştırma Merkezi anket verilerinin analizi yoluyla bu çalışma, sosyal ağ sitelerinin (SNS) ırksal azınlıkların siyasi katılımı için çok önemli olduğunu ortaya koymuştur. Irksal azınlıklar, haber tüketimi için daha yüksek düzeyde SNS kullanımı göstermiş ve özellikle SNS haber tüketimi düşük frekansta olduğunda Beyazlara göre önemli ölçüde daha yüksek düzeyde çevrim içi siyasi katılım sergiledikleri bulunmuştur.
Akinyetun (2022).	Çalışma, sosyal medyanın siyasi faaliyetler için artan kullanımının daha fazla siyasi etkinliğe yol açtığını ve bunun da artan siyasi katılıma dönüştüğünü ortaya koymuştur.
Tariq vd. (2022).	Genel olarak bulgular, sosyal medyanın Pakistan’daki genç seçmenlerin siyasi katılımı üzerindeki olumlu etkisine ilişkin destekleyici bir görüşü ortaya koymuştur.

Tablo 5g'de görüleceği üzere: Jennings vd. (2020) sosyal medyanın olumlu bir demokratik etki potansiyeline sahip olduğunu, sosyal medyada video paylaşımının eylem halindeki demokrasi olduğunu; Kim ve Ellison (2021) siyasi gözlem ile sosyal medyadaki faaliyetler arasındaki pozitif bağlantı, siyasi olarak homojen ağlara sahip insanlar için daha güçlü olduğunu; Wang (2021) sosyal ağ sitelerinin (SNS) ırksal azınlıkların siyasi katılımı için çok önemli olduğunu, ırksal azınlıklar haber tüketimi için daha yüksek düzeyde SNS kullanımı göstermiş olduğunu ve özellikle SNS haber tüketimi düşük frekansta olduğunda, Beyazlara göre önemli ölçüde daha yüksek düzeyde çevrim içi siyasi katılım sergilediklerini; Akinyetun (2022) sosyal medyanın siyasi faaliyetler için artan kullanımının daha fazla siyasi etkinliğe yol açtığını ve bunun da artan siyasi katılımı dönüştüğünü; Tariq vd. (2022) sosyal medyanın Pakistan'daki genç seçmenlerin siyasi katılımı üzerindeki olumlu etkisine ilişkin destekleyici bir görüşü ortaya koyduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5h. Sosyal medya kullanımı aracılığıyla siyasal katılımı yönelik araştırma sonuçları.

Kaynak	Araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar veya konu hakkındaki yorumları
Theocharis vd. (2023).	Sosyal medya platformları sivil ve siyasi katılımı iyi bir şekilde bütünleşmiştir. Çevrim içi ve çevrim dışı katılım arasındaki ayrım bir kenara bırakılmış, bunun yerine sosyal medya tarafından desteklenen ve etkinleştirilen eylemlere özellikle Twitter ve Facebook kullanımı arasındaki farklara odaklanılmıştır.
Mande vd. (2022).	Siyasi etkinliğin ve tesadüfi haberlere maruz kalmanın ılımlı ve aracı etkilerini birleştiren bulgular, haber ve eğlence tercihlerinin, yanıt verenler arasında siyasi katılımın olumlu, önemli yordayıcıları olduğunu doğrulamıştır.
Cazorla-Martín vd. (2023).	Sonuçlar, hem çevrimiçi hem de çevrimdışı olmak üzere farklı vatandaşlık türleri ve ilgili katılım biçimleri arasında net bir ayrım olduğunu ve aynı zamanda Latin Amerika'daki alanlar veya bölgeler arasındaki ve siyasi algı ve tutumlardaki farklılıkları tanımladığını göstermektedir.
Ly (2023).	Sonuçlar sosyal medyada sivil katılımı teşvik etmenin hükümetler ve vatandaşlar arasında güven oluşturmaya katkıda bulunduğunu öne sürmüştür.
Waeterloos vd. (2023).	Sonuçlar, sosyal medyanın genç vatandaşlar için önemli, ek bir siyasi çıkış sağladığını ve siyasi katılımı münhasır değil, tamamlayıcı eylemler olarak desteklediğini göstermiştir.
Rahbarqazi & Nourbakhsh (2023).	Sonuçlar, sosyal medyanın hem doğrudan hem de dolaylı olarak vatandaşların siyasi protestolara katılma istekliliğini artırdığını göstermiştir.

Tablo 5h'de görüleceği üzere: Theocharis vd. (2023) sosyal medya platformları sivil ve siyasi katılımı iyi bir şekilde bütünleştiğini; Mande vd. (2022) siyasi etkinliğin ve tesadüfi haberlere maruz kalmanın ılımlı ve aracı etkilerini birleştiren bulgular, haber ve eğlence tercihlerinin, yanıt verenler arasında siyasi katılımın olumlu, önemli yordayıcıları olduğunu; Cazorla-Martín vd. (2023) hem çevrimiçi hem de çevrimdışı olmak üzere farklı vatandaşlık türleri ve ilgili katılım biçimleri arasında net bir ayrım olduğunu ve aynı zamanda Latin Amerika'daki alanlar veya bölgeler arasındaki ve siyasi algı ve tutumlardaki farklılıkları tanımladığını; Ly (2023) sosyal medyada sivil katılımı teşvik etmenin hükümetler ve vatandaşlar arasında güven oluşturmaya katkıda bulunduğunu; Waeterloos vd. (2023) sosyal

medyanın genç vatandaşlar için önemli, ek bir siyasi çıkış sağladığını ve siyasi katılımı münhasır değil, tamamlayıcı eylemler olarak desteklediğini; Rahbarqazi & Nourbakhsh (2023) sosyal medyanın hem doğrudan hem de dolaylı olarak vatandaşların siyasi protestolara katılma istekliliğini artırdığını tespit etmişlerdir.

5. Sonuç ve Tartışma

Sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte, siyasi katılıma etkileri üzerine yapılan araştırmalar giderek artmaktadır. Bu derleme, sosyal medyanın siyasi katılımı nasıl etkilediği konusundaki mevcut verilere dayanarak, bu etkilerin orijinal bir değerlendirmesini sunmayı hedeflemiştir.

Bu kapsamda yapılan araştırma sonuçları arasında tutarlılığın olup olmadığı, ana eğilimin hangi yönde olduğunun sistematik derleme yöntemi ile incelenmesi sağlanmıştır. Veriler ele alındığında araştırmaların çok büyük kısmının (%80,48) sosyal medyanın siyasi katılımı artırıcı özelliğe sahip olduğuna yönelik görüşü desteklemiştir. Ayrıca araştırmaların %9.76'sının da sosyal medyanın siyasi katılımı dolaylı yoldan etkilediğini tespit etmiştir. Bu kapsamda sosyal medyanın siyasi katılımı arttırdığı, siyasi katılım ile olumlu ilişkili olduğu veya siyasi katılım üzerinde olumlu etkiye sahip olduğuna yönelik sonuç veya sonuca ilişkin görüşlerin popülasyon için çok büyük oranda ana eğilime sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu bulgular, sosyal medyanın siyasi katılım üzerindeki etkisinin karmaşıklığını ve çeşitliliğini vurgulamaktadır. Genç nesillerin çevrim içi siyasi faaliyetlere olan katılımı, özellikle kırsal bölgelerde, siyasi farkındalık ve çevrim dışı katılım ile güçlü bir bağ kurmaktadır. Bu durum, sosyal medyanın bilgiye erişim ve katılım fırsatlarını genişletme potansiyelini göstermektedir.

İnternetin gittikçe yayılması ile beraber dijital platformlar ve sosyal medyanın kullanımı her geçen gün artmakta ve bundan sonraki süreçte de artmaya devam edeceği görülmektedir. Sosyal medya marifeti ile siyasi katılımın gittikçe artıyor olması modern demokrasiler için önemli gelişmelerdir.

Sosyal medyanın siyasi etki üzerindeki rolü, oy verme kalıpları üzerindeki etkisi ve siyasi aktivistlerle bağlantılar arasındaki ilişki gibi konularda Frimpong vd. (2020) ve Lee ve Xenos (2020) çalışmaları dikkate değerdir. Bu çalışmalar, sosyal medyanın sadece bilgi alışverişine değil, aynı zamanda siyasi etkileşim ve mobilizasyonu destekleme potansiyeline işaret etmektedir. Fahmy (2017) ve Pontes, Henn, Griffiths (2017) gibi araştırmacılar gençlerin siyasi faaliyetlere katılımı konusundaki ilgisizliklerine değinmektedir. Geleneksel yöntemlerin gençlerin siyasi konulara katılımı konusunda motivasyonlarını ciddi anlamda düşürdüğüne yönelik araştırma bulguları ile sıklıkla karşılaşılmaktadır. Zira genç neslin sosyal medya marifeti ile siyasete katılımının önü açılmış gibi görülmektedir. Sosyal medyada yapılan paylaşımlardan alınan etkileşimler benzer şekilde yeni nesli ciddi anlamda motive etmektedir. Bu paylaşımların siyasi katılımı da teşvik ettiği ve zamanla katılım oranında artışların olduğuna yönelik literatürde çok sayıda araştırma görülmektedir (Mhlomi ve Osunkunle, 2017; Allaste ve Saari, 2019; Ahmad, vd., 2019; Theocharis vd., 2019; Chan vd., 2021; Kim ve Ellison, 2021; Tariq vd., 2022; Waeterloos vd., 2023).

Sosyal medya vasıtasıyla siyasi parti ve adayların seçmenlere ulaşımının kolaylaştığı ve aynı zamanda da seçmenlerin de seçtikleri adaylara kolaylıkla ulaşması ve kendileri ile doğrudan bağ kurabiliyor olmaları önemli kazanımlardır. Geleneksel yöntemde çoğu zaman seçmenler seçtikleri adayı fiziksel olarak hiçbir zaman göremiyor veya düşünceleri hakkında fikir sahibi olamıyorlardı. Geleneksel medyanın sunumları ile sınırlı kalınmaktaydı. Ancak günümüzde bu bağ çok daha efektif hale gelmiş gibi görünmektedir.

Siyasi partiler veya adaylar seçim dönemlerinde propagandalarının büyük bölümünü özellikle genç nesillere ulaşmak amacıyla sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden yapmaya başladılar. Seçim öncesi; partileri ile ilgili söyleşiler, reklamlar, afişler, stratejik planlar, projeler, geleceğe yönelik hedefler vb. birçok paylaşım sosyal medya vasıtası ile seçmenlere rahatlıkla ulaşmaktadır. Seçmen ve partiler arasında etkileşim bu vesile ile artmaktadır. Knoll vd. (2018), Zeng (2018) ve Lee ve Xenos (2020) gibi araştırmacılar sosyal medyanın siyasal katılımı artırması için kişinin siyasal mesajlara maruz kalması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda özellikle siyasi partiler ve adaylarının ürettiği politik içeriklerin sosyal medya yoluyla siyasal katılıma teşvik edici mahiyette olduğu sonucu çıkarılabilir.

Sonuç olarak, sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkisi karmaşık ve çok yönlüdür. Bu derleme, farklı coğrafyalardaki ve demografik yapıdaki gruplar arasındaki çeşitli etkileşimleri vurgulamaktadır. Bu çalışmalar, sosyal medyanın siyasal katılımı destekleme potansiyeline işaret etmekte, ancak aynı zamanda sosyal medyanın etkilerinin çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebileceğini göstermektedir. Bu araştırma sonuçları, sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkileri konusunda önemli bir perspektif sunmaktadır. Ancak, gelecek araştırmacılar için daha fazla anlayış ve derinlik kazanmak adına bazı önerilere ihtiyaç vardır. Sosyal medya platformlarının sürekli evrim geçirmesi nedeniyle, gelecek araştırmacılar sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkilerini zaman içinde izleyerek, bu etkilerin değişimini anlamak için çalışmalıdır. Araştırmalara sosyal medya içeriğinin daha ayrıntılı bir analizi eklenmelidir. Özellikle siyasi partilerin ve adayların sosyal medyada paylaştığı içeriklerin siyasal katılımı nasıl etkilediğini anlamak için içerik analizi önemlidir. Bu çalışmada, sosyal medyanın siyasal katılımı arttırdığına dair pozitif etkiler vurgulanmıştır. Ancak, gelecekteki araştırmacılar sosyal medyanın olası olumsuz etkilerini de inceleyerek daha dengeli bir değerlendirme sunmalıdır. Gelecek araştırmacılar, sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkilerini sadece seçim süreçleriyle sınırlı olmaktan çıkararak, toplumsal değişim ve aktivizm bağlamında da değerlendirebilirler. Farklı ülkeler arasında sosyal medyanın siyasal katılım üzerindeki etkilerini karşılaştırmak, kültürel ve siyasal farklılıkları anlamak adına önemlidir.

Teşekkürler

Makalenin tasarım ve uygulama sürecindeki destekleri için ve ayrıca makaleyi okuyarak yaptıkları dönütler ile geliştirilmesine katkı sundukları için Sayın Prof. Dr. Nuri GÜÇTEKİN ve Dr. Veysi AKTAŞ'a teşekkür ederim.

Kaynakça

- Ahmad, T., Alvi, A., ve Ittefaq, M. (2019). The use of social media on political participation among university students: An analysis of survey results from rural Pakistan. *Sage Open*, 9(3), 2158244019864484.
- Aindrila, B., Nikhil, I., ve Mousumi, R. (2014). Influence of social media on voting behaviour. *Journal of Power, Politics ve Governance*, 2(2), 127-155.
- Akinyetun, T. S. (2022). Social media, political efficacy and political participation in Nigeria. *Plaridel*, 19(2), 213-239. <https://doi.org/10.52518/2022-02aknytn>
- Allaste, A. A., ve Saari, K. (2019). Social media and participation in different socio-political contexts: cases of Estonia and Finland. *Young*, 28(2), 138-156.
- Awad, T. A., ve Farghaly, E. K. (2018). Social media as political participation tool among millennials: An applied research on egyptian social media users. *International Journal of Online Marketing (IJOM)*, 8(4), 15-37.
- Badaru, K. A. ve Adu, E. O. (2020). University students' media use and political participation in South Africa. *South African Journal of Higher Education*, 34(1), 18-36.
- Baker, S. A. (2012). From the criminal crowd to the “mediated crowd”: the impact of social media on the 2011 English riots. *Safer Communities*, 11(1), 40-49.
- Bearman, M., ve Dawson, P. (2013). Qualitative synthesis and systematic review in health professions education. *Medical Education*, 47(3), 252-260.
- Bennett, W. L. ve Segerberg, A. (2012). The logic of connective action: The personalization of contentious politics. *Information, Communication & Society*, 15(5), 739-768.
- Cazorla-Martín, Á., Montabes-Pereira, J., & Hernández-Tristán, M. J. (2023). Political Disaffection and Digital Political Participation in Latin America: A Comparative Analysis of the Period 2008–2020. *Societies*, 13(3), 59.
- Chan, M., Chen, H. T., ve Lee, F. L. (2016). Examining the roles of mobile and social media in political participation: A cross-national analysis of three Asian societies using a communication mediation approach. *New Media ve Society*, 19(12), 2003-2021.
- Chan, M., Chen, H. T., ve Lee, F. L. (2021). Cross-cutting discussion on social media and online political participation: A cross-national examination of information seeking and social accountability explanations. *Social Media+ Society*, 7(3), 20563051211035697.
- Chadwick, A., ve Howard, P. N. (2010). *Routledge handbook of Internet politics*. London: Routledge.
- Chen, C., Bai, Y., ve Wang, R. (2019). Online political efficacy and political participation: A mediation analysis based on the evidence from Taiwan. *New Media ve Society*, 21(8), 1667-1696.
- Chekirova, A. (2022). Social Media and Cross-Border Political Participation: A Case Study of Kyrgyz Migrants' Online Activism. *Social Sciences*, 11(8), 370.
- Cho J, Shah DV, McLeod JM, et al. (2009) Campaigns, reflection, and deliberation: advancing an O-S-O-R model of communication effects. *Communication Theory* 19(1): 66–88.
- Cohen, A., Vigoda, E., ve Samorly, A. (2001). Analysis of the Mediating Effect of Personal-Psychological Variables on the Relationship between Socio-Economic Status and

- Political Participation: A Structural Equation Framework. *Political Marketing Journal*, 22, 727-757.
- da Silva Nogueira, D., ve Papageorgiou, M. (2020). Standing still or ascending in the social media political participation ladder?: Evidence from Iran. *Revista Española de Ciencia Política*, (53), 13-39.
- Duriau, V. J., Reger, R. K., & Pfarrer, M. D. (2007). A content analysis of the content analysis literature in organization studies: Research themes, data sources, and methodological refinements. *Organizational Research Methods*, 10(1), 5-34.
- Fahmy, E. (2017). *Young citizens: Young people's involvement in politics and decision making*. Abingdon-on-Thames, UK: Routledge
- Frimpong, A. N. K., Li, P., Nyame, G., & Hossin, M. A. (2020). The Impact of Social Media Political Activists on Voting Patterns. *Political Behavior*, 1-54.
- Gaur, A., & Kumar, M. (2017). A systematic approach to conducting review studies: An assessment of content analysis in 25 years of IB research. *Journal of World Business*, 53(2), 280-289.
- Gustafsson, N. (2012). The subtle nature of Facebook politics: Swedish social network site users and political participation. *New Media ve Society*, 14(7), 1111-1127.
- Hyun, K. D., ve Kim, J. (2015). Differential and interactive influences on political participation by different types of news activities and political conversation through social media. *Computers in Human Behavior*, 45, 328-334.
- Jennings, F. J., Suzuki, V. P., ve Hubbard, A. (2020). Social media and democracy: Fostering political deliberation and participation. *Western Journal of Communication*, 85(2), 147-167.
- Khan, M. Y., Javeed, A., Khan, M. J., Din, S. U., Khurshid, A., ve Noor, U. (2019). Political participation through social media: Comparison of Pakistani and Malaysian youth. *IEEE Access*, 7, 35532-35543.
- Kim, D. H., ve Ellison, N. B. (2021). From observation on social media to offline political participation: The social media affordances approach. *New Media ve Society*, 24(12), 2614-2634.
- Kim, Y., ve Chen, H. T. (2015). Social media and online political participation: The mediating role of exposure to cross-cutting and like-minded perspectives. *Telematics and Informatics*, 33(2), 320-330.
- Knoll, J., Matthes, J., ve Heiss, R. (2018). The social media political participation model: A goal systems theory perspective. *Convergence*, 26(1), 135-156.
- Lee, S., ve Xenos, M. (2020). Incidental news exposure via social media and political participation: Evidence of reciprocal effects. *New Media ve Society*, 24(1), 178-201.
- Lissitsa, S. (2017). Online political participation, online contacts with out-groups members and social distances. *Asian Journal of Communication*, 27(1), 18-32.
- Ly, B. (2023). Social media and political involvement in Cambodia. *Cogent Social Sciences*, 9(1), 2194565.
- Mande, M. A., Mustapha, L. K., Omar, B., Mustapha, M. L., & Ahmed, I. S. Y. (2022). Social Media Content Preferences and Political Participation among Nigerian Youths. *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, 24(1), 7-23.

- Martin, J. A. (2014). Mobile media and political participation: Defining and developing an emerging field. *Mobile Media ve Communication*, 2(2), 173-195.
- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Mhlomi, Y., ve Osunkunle, O. (2017). Social media and youth political participation in South Africa's 2014 general election. *Communitas*, 22, 149-158.
- Mulrow, C. D. (1994). Systematic reviews: rationale for systematic reviews. *British Medical Journal*, 309(6954), 597-599.
- Ohme, J. (2020). Algorithmic social media use and its relationship to attitude reinforcement and issue-specific political participation—The case of the 2015 European immigration movements. *Journal of Information Technology ve Politics*, 18(1), 36-54.
- Ural, A., ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *International journal of surgery*, 88, 105906.
- Pandey, V., Gupta, S., ve Chattopadhyay, M. (2020). A framework for understanding citizens' political participation in social media. *Information Technology ve People*, 33(4), 1053-1075.
- Pontes, A. I., Henn, M., & Griffiths, M. D. (2017). Youth political (dis) engagement and the need for citizenship education: Encouraging young people's civic and political participation through the curriculum. *Education, Citizenship and Social Justice*.
- Rahbarqazi, M., & Nourbakhsh, S. (2023). The Effect of Social Media on Iranian Citizens' Electoral Participation and Political Action. 36(2), 83-95.
- Reichert, F. (2016). How internal political efficacy translates political knowledge into political participation: Evidence from Germany. *Europe's Journal of Psychology*, 12(2), 221-241.
- Saud, M., El Hariri, D. B., ve Ashfaq, A. (2020). The role of social media in promoting political participation: The Lebanon experience Peran media sosial dalam mempromosikan partisipasi politik: Pengalaman Lebanon. *Masyarakat, Kebudayaan dan Politik*, 33(3), 248-255.
- Shah DV, McLeod DM, Rojas H, et al. (2017) Revising the communication mediation model for a new political communication ecology. *Human Communication Research* 43(4): 491–504.
- Skoric, M. M., Zhu, Q., ve Pang, N. (2016). Social media, political expression, and participation in Confucian Asia. *Chinese Journal of Communication*, 9(4), 331-347.
- Tariq, R., Zolkepli, I. A., ve Ahmad, M. (2022). Political participation of young voters: Tracing direct and indirect effects of social media and political orientations. *Social Sciences*, 11(2), 81.
- Theocharis, Y., ve Lowe, W. (2015). Does Facebook increase political participation? Evidence from a field experiment. *Information, Communication ve Society*, 19(10), 1465-1486.

- Theocharis, Y., Boulianne, S., Koc-Michalska, K., ve Bimber, B. (2023). Platform affordances and political participation: how social media reshape political engagement. *West European Politics*, 1-24.
- Theocharis, Y., de Moor, J., & van Deth, J. W. (2019). Digitally networked participation and lifestyle politics as new modes of political participation. *Policy & Internet*, 13(1), 30-53.
- Towner, T. L. (2013). All political participation is socially networked? New media and the 2012 election. *Social Science Computer Review*, 31(5), 527-541.
- Verba, S., Schlozman, K. L., ve Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Vesnic-Alujevic, L. (2012). Political participation and web 2.0 in Europe: A case study of Facebook. *Public Relations Review*, 38(3), 466-470.
- Wang, L. (2021). Race, social media news use, and political participation. *Journal of Information Technology ve Politics*, 19(1), 83-97.
- Waeterloos, C., Walrave, M., & Ponnet, K. (2023). Social media as an exit strategy? The role of attitudes of discontent in explaining non-electoral political participation among Belgian young adults. *Acta Politica*, 1-30.
- Yamamoto, M., Nah, S., ve Bae, S. Y. (2019). Social media presumption and online political participation: An examination of online communication processes. *New Media ve Society*, 22(10), 1885-1902.
- Yang, H. C., ve DeHart, J. L. (2016). Social media use and online political participation among college students during the US election 2012. *Social Media+ Society*, 2(1), 2056305115623802.
- Zamora-Medina, R., ve Zurutuza-Muñoz, C. (2014). Campaigning on Twitter: Towards the “personal style” campaign to activate the political engagement during the 2011 Spanish general elections. *Communication ve society*, 27(1), 83-106.
- Zeng, F. (2018). The impact of social capital and media use on the political participation of urban residents. *East Asia*, 35, 23-41.
- Zhu, A. Y. F., Chan, A. L. S., ve Chou, K. L. (2019). Creative social media use and political participation in young people: The moderation and mediation role of online political expression. *Journal of Adolescence*, 77, 108-117.